

Sprawozdanie z Konferencji „Zagrożenia militarne i paramilitarne”, Warszawa 2015

Słowa kluczowe: zagrożenia, PAN, AON, konferencja

W dniach 9–10 kwietnia 2015 roku odbyła się Konferencja pod tytułem „Zagrożenia militarne i paramilitarne”. Wydarzenie było ostatnim spotkaniem z cyklu „Zagrożenia globalne barierami rozwoju”. Cykl ten powołany z inicjatywy Komitetu Prognoz „Polska 2000 Plus” przy Polskiej Akademii Nauk, Akademii Obrony Narodowej, Biura Bezpieczeństwa Narodowego spotkał się z uznaniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Bronisława Komorowskiego i został objęty jego patronatem.

Ideą przyświecającą konieczności organizacji tego typu spotkań, organizatorzy upatrują w przekonaniu, iż zagrożenia globalne będą determinowały rozwój świata w najbliższych dekadach – w szczególności rozwój Polski. Celowość takich debat jest szczególnie uzasadniona w kontekście wydarzeń na Ukrainie czy powstania samostwańczego Państwa Islamskiego. Zatem analiza problematyki zagrożeń militarnych i paramilitarnych jest szczególnie istotna. Przedmiotowa analiza obejmuje z jednej strony wzrost nakładów na sektor militarny w zakresie produkcji i handlu bronią, podbojem cyberprzestrzeni, „wojnami hybrydowymi” czy po prostu konfliktami militarnymi. Bezsprzecznym jest wniosek, że światowy pokój jest mało stabilny i można w nim wskazać wiele miejsc zapalnych.

Po zakończeniu czynności administracyjnych w postaci zarejestrowania uczestników, nastąpiło uroczyste otwarcie Konferencji przez Rektora AON płk prof. dr. hab. Dariusza Kozerawskiego¹ oraz Przewodniczącego Komitetu Prognoz PAN – prof. dr. hab. Michała Kleibera². Natomiast

- 1 Płk prof. dr hab. Dariusz Kozerawski – cz.p.o. Rektora-Komendanta Akademii Obrony Narodowej od 17 czerwca 2014 r.; prorektor AON ds. wojskowych i współpracy zagranicznej (od 2013); kierownik Katedry Strategii i Geostrategii w Wydziale Bezpieczeństwa Narodowego (2008–2013), wcześniej kierował Katedrą Europeistyki w Instytucie Nauk Humanistycznych (2007–2008), Zakładem Rozpoznania Wojskowego i WRE w Wyższej Szkole Oficerskiej Wojsk Lądowych we Wrocławiu (2002–2007). Absolwent Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Zmechanizowanych im. T. Kościuszki (1989), Uniwersytetu Wrocławskiego (1995), doktor nauk humanistycznych Uniwersytetu Wrocławskiego (2000); doktor habilitowany nauk humanistycznych (Uniwersytet Wrocławski – 2006); profesor zwyczajny w dziedzinie nauk humanistycznych (2013). Specjalizuje się w zakresie: historii wojskowości, bezpieczeństwa międzynarodowego oraz strategii bezpieczeństwa narodowego. *Komenda*, <http://www.aon.edu.pl/komenda/> [dostęp: 30.06.2015].
- 2 Prof. dr hab. Michał Kleiber – specjalista z zakresu mechaniki i informatyki, były minister nauki, od 2007 do 2015 prezes Polskiej Akademii Nauk, były doradca społeczny prezydenta Lecha Kaczyńskiego ds. kontaktów z nauką. Ukończył studia na Wydziale Inżynierii Lądowej Politechniki Warszawskiej oraz Wydziale Matematyki, Mechaniki i Informatyki Uniwersytetu Warszawskiego. Obronił następnie doktorat i habilitację. W 1989 otrzymał tytuł profesora nauk technicznych. Od lat związany z Instytutem Podstawowych Problemów Techniki Polskiej Akademii Nauk. Jest autorem blisko 250 publikacji naukowych i siedmiu książek poświęconych zastosowaniom nowoczesnych metod komputerowych w badaniach naukowych, technice i medycynie. W latach 1976–1981 pracował na niemieckich uniwersytetach w Stuttgarcie, Hanowerze i Darmstadt. Od 1983 do 1984 był profesorem wizytującym na Uniwersytecie Kalifornijskim, a latach 1992–1993 na Uniwersytecie w Tokio. W 1994 został redaktorem naczelnym czasopisma naukowego „Archives of Computational Methods in Engineering” oraz członkiem zarządu International Association of Computational Mechanics. Był przewodniczącym Rady Dyrektorów Placówek Naukowych PAN. W 2005 powołano go na stanowisko prezesa European Materials Forum. Od 19 października 2001 do 31 października 2005 był ministrem nauki i szkolnictwa wyższego. Od 19 stycznia 2006 sprawował funkcję doradcy społecznego prezydenta Lecha Kaczyńskiego ds. kontaktów z nauką. Jest członkiem rzeczywistym Polskiej Akademii Nauk. Wybrany członkiem Austriackiej Akademii Nauk (2002), Europejskiej Akademii Nauk i Sztuk (2006), Academia Europaea (2009), Senatu Niemieckiej Narodowej Akademii Nauk Leopoldina (2011), Europejskiej Rady Badań (2006–2011), Komitetu Sterującego Rady Zarządzającej Europejskiej Fundacji Nauki w Strasburgu (2007–2010). *Michał Kleiber*, https://pl.wikipedia.org/wiki/Micha%C5%82_Kleiber [dostęp: 30.06.2015].

wprowadzenie w szczegółową tematykę spotkania wygłosił wiceprzewodniczący Komitetu Prognoz PAN prof. dr hab. Jerzy Kleer³.

Sesja pierwsza zatytułowana „Teoretyczne i metodologiczne aspekty badania problemów zagrożeń militarnych i paramilitarnych bezpieczeństwa państwa” była moderowana przez płk prof. dr. hab. Macieja Marszałka⁴. Pierwszym prelegentem w bloku był prof. dr hab. Waldemar

3 Prof. dr hab. Jerzy Kleer – ekonomista, prof. zw. dr hab. nauk ekonomicznych o specjalności teoria ekonomii, globalizacji i regionalizacja, sektor publiczny, ekonomia rozwoju, polityka gospodarcza. Od 1948 do 1951 roku studiował w Wyższej Szkole Handlowej we Wrocławiu (obecnie Uniwersytet Ekonomiczny). Jednocześnie, w latach 1949–1951 odbył edukację na I i II roku na Wydziale Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego. W 1951 roku ukończył pierwszy stopień studiów w Wyższej Szkole Handlowej we Wrocławiu. W 1953 roku ukończył ekonomię w Szkole Głównej Planowania i Statystyki w Warszawie. 28 listopada 1958 roku obronił na Wydziale Ekonomii Politycznej Uniwersytetu Warszawskiego pracę doktorską. W 1962 roku uzyskał stopień doktora habilitowanego z zakresu nauk ekonomicznych. W 1975 uzyskał tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego w zakresie nauk ekonomicznych, a w 1983 roku tytuł naukowy profesora zwyczajnego. W latach 1983–1987 był konsultantem w zakresie problemów ekonomicznych i społecznych krajów Trzeciego Świata oraz państw socjalistycznych na Uniwersytecie ONZ w Tokio. Od 1993 roku jest członkiem Komitetu Prognoz „Polska 2000 Plus” przy Prezydium PAN. Jako kierujący działalnością naukową Komitetu zapoczątkował m.in. projekt poświęcony wizjom przyszłości Polski *Raport „Polska 2050”*. Od 1995 do 2008 roku był rektorem na Wyższej Szkole Bankowości, Finansów i Zarządzania, przekształconej w Wyższą Szkołę „Olympus” im. Romualda Kudlińskiego. W latach 1998–2010 członek komisji ds. Stopni i Tytułu Naukowego – opracował ponad 100 recenzji dotyczących wniosków w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego oraz profesora z zakresu nauk ekonomicznych. Od 2012 roku jest profesorem zwyczajnym w Instytucie Nauk Ekonomicznych PAN. *Jerzy Kleer*, https://pl.wikipedia.org/wiki/Jerzy_Kleer [dostęp: 30.06.2015].

4 Płk prof. dr hab. inż. Maciej Marszałek – absolwent Wyższej Oficerskiej Szkoły Radiotechnicznej w Jeleniej Górze (1985), Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu (1992), Akademii Obrony Narodowej w Warszawie (1994). Ponadto ukończył podyplomowe studia pedagogiczne (1996), Kurs Integracji z NATO (1998) oraz Canadian Security Course 10 w Toronto (2008). W 1995 roku rozpoczął działalność dydaktyczno-naukową w Akademii Obrony Narodowej. W 2000 roku obronił rozprawę doktorską w dziedzinie nauk wojskowych. W 2007 roku uzyskał stopień doktora habilitowanego. Obecnie zajmuje się problematyką bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego specjalizując się w zarządzaniu kryzysowym w wymiarze międzynarodowym (NATO, UE, ONZ). Swoje zainteresowania badawcze i dydaktyczne koncentruje na użyciu sił zbrojnych w operacjach reagowania kryzysowego, szczególnie w operacjach wsparcia pokoju. Jest autorem lub współautorem

Kitler⁵, Prodziekan ds. naukowych Wydziału Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Obrony Narodowej, który w swym wystąpieniu podjął istotną kwestię konieczności prowadzenia szeroko zakrojonych badań ewentualnych zagrożeń, wraz ze wskazaniem ich źródła, symptomów i wskaźników, typu, formy, a także wskazaniem elementów pozwalających na jak najbardziej precyzyjne wskazanie czasu i miejsca ich wystąpienia. Profesor wskazał, iż przedmiotowa kwestia jest szczególnie istotna w przypadku zagrożeń nowego typu – zwanych asymetrycznymi bądź hybrydowymi. Zawarte w referacie tezy spotkały się z entuzjastycznym przyjęciem u słuchaczy wyrażonym w gromkich brawach. Koreferat, w tym bloku tematycznym, wygłosił przedstawiciel Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach dr hab. Włodzimierz Fehler⁶.

wielu publikacji poświęconych tej problematyce. Do najważniejszych z nich można zaliczyć: Ryzyko w zarządzaniu kryzysowym (2010), Operacje wsparcia pokoju NATO (2009), Sojusznicza operacja „Allied Force”. Przebieg – ocena – wnioski (2009), Użycie lotnictwa NATO w konflikcie bałkańskim 1992–1995 (2006). W latach 2008–2010 pełnił obowiązki dyrektora Instytutu Bezpieczeństwa Państwa w Wydziale Bezpieczeństwa Narodowego. We wrześniu 2010 r. został wybrany na dziekana Wydziału Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Obrony Narodowej. *Władze Wydziału*, <http://wbn.aon.edu.pl/wadze/85> [dostęp: 30.06.2015].

- 5 Prof. zw. dr hab. inż. Waldemar Kitler – absolwent Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Zmechanizowanych im. T. Kościuszki we Wrocławiu (1982) i Akademii Obrony Narodowej (1991). Ukończył Podyplomowe Studia Pedagogiczne (1992), staż w l'École Nationale d'Administration (1996) oraz Wyższe Kursy Obronne w Akademii Obrony Narodowej (2001). Doktor nauk wojskowych (1995 r.). Stopień doktora habilitowanego uzyskał w 2003 r. Od chwili ukończenia AON zajmuje się problematyką bezpieczeństwa narodowego, obrony narodowej i zarządzania kryzysowego, głównie w wymiarze krajowym. Poza pracą zawodową uczestniczy w działalności organizacji społecznych, głównie Towarzystwa Wiedzy Obronnej, w którym pełni funkcję prezesa Zarządu Głównego. Jest redaktorem naczelnym kwartalnika TWO „Wiedza Obronna”. Dorobek naukowy obejmuje ponad 200 publikacji, m.in.: ponad 80 artykułów i referatów naukowych; 20 oryginalnych prac twórczych; 38 prac naukowo-badawczych; 6 podręczników i skryptów akademickich; 40 recenzji i opinii naukowych. Funkcję Prodziekana ds. Naukowych Wydziału Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Obrony Narodowej pełni od września 2011 r. *Profesor Waldemar Kitler*, <http://wbn.aon.edu.pl/profesor-waldemar-kitler/1582> [dostęp: 30.06.2015].
- 6 Dr hab. Włodzimierz Fehler – adiunkt w Zakładzie Teorii Bezpieczeństwa. Autor i współautor ponad 80 publikacji poświęconych zagadnieniom bezpieczeństwa państwa i Unii Europejskiej. Członek Komisji Rewizyjnej Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, Wiceprezes PTNP Oddział w Warszawie,

Poza odniesieniem się do referatu poprzednika, prelegent poruszył aspekt nieuchronności materializacji aktualnych zagrożeń o charakterze potencjalnym (np. wojny informacyjnej) i konieczności ich klasyfikacji oraz oceny możliwości destrukcyjnych. Wskazał również na istotną rolę operowania słowem w procesie zacierania istoty zagrożeń militarnych i niemilitarnych, poprzez stosowanie terminologii, która osłabia rzeczywisty rozmiar zagrożenia, co skutkuje nieadekwatnym odbiorem przez opinię publiczną rozmiaru zagrożenia, a zatem doprowadza do niewspółmiernej reakcji bądź zupełnego jej braku. Uczony wskazał na niemniejszą wagę konieczności poszukiwania nowych sposobów opisu i definiowania zagrożeń, ponieważ dotychczas stosowane nazewnictwo nie spełnia swej roli, gdyż łądzi ich agresywne i destrukcyjne oblicze.

Druga sesja w tym dniu Konferencji miała temat „Bezpośrednie i pośrednie zagrożenia militarne we współczesnym świecie”. Prowadzącym sesję był płk prof. dr hab. Grzegorz Sobolewski⁷, natomiast pierwszym

członek Stowarzyszenia Edukacja dla Bezpieczeństwa oraz European Association for Security. Członek Komitetu Redakcyjnego pisma „Studia Wschodnioeuropejskie”. Zainteresowania naukowe: teoretyczne aspekty bezpieczeństwa, systemy i polityka bezpieczeństwa wewnętrznego państw europejskich, instytucje bezpieczeństwa wewnętrznego, zagrożenia bezpieczeństwa. *Włodzimierz Fehler – biografia*, <http://www.insib.uph.edu.pl/images/Bibliogramy/Fehler.pdf> [dostęp: 30.06.2015].

- 7 Płk prof. dr hab. inż. Grzegorz Sobolewski – absolwent Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Zmechanizowanych im. T. Kościuszki we Wrocławiu (1989), Wyższego Kursu Doskonalenia Oficerów we Wrocławiu (1992), Akademii Obrony Narodowej w Warszawie (1997) oraz studiów podyplomowych kierunek pedagogika w Akademii Obrony Narodowej (1998). W 1997 roku rozpoczął działalność dydaktyczno-naukową w Akademii Obrony Narodowej. W 2000 roku obronił rozprawę doktorską w dziedzinie nauk wojskowych. Zainteresowania naukowe skupiał na rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych w środowisku miejskim – efektem finalnym była rozprawa habilitacyjna z tego zakresu i uzyskanie w 2008 roku stopnia doktora habilitowanego. Od wielu lat zajmuje się problematyką bezpieczeństwa narodowego specjalizując się w zarządzaniu kryzysowym w wymiarze narodowym, UE i NATO. Jest autorem lub współautorem ponad 180 publikacji z obszaru obronności państwa i zarządzania bezpieczeństwem. Obszary zainteresowań naukowych: zagrożenia bezpieczeństwa państwa (militarne i niemilitarne), zarządzanie kryzysowe w Polsce, operacje reagowania kryzysowego UE i NATO, siły zbrojne w systemie bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego. Funkcję Prodziekana Wydziału Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Obrony Narodowej pełni od czerwca 2010 r. *Władze Wydziału*, <http://wbn.aon.edu.pl/wadze/85> [dostęp: 30.06.2015].

prelegentem, w tym panelu, był gen. bryg. rez. dr Włodzimierz Michalski⁸, który wygłosił referat „Bezpośrednie i pośrednie zagrożenia militarne we współczesnym świecie”. Podczas wystąpienia generał wykazał, iż w historię ludzkości wpisane jest prowadzenie wojen – przytoczył, iż podczas 3450 lat spisanej historii, zaledwie przez 270 lat nie były prowadzone żadne działania wojenne. Wskazał, iż podczas prowadzenia działań wojennych bardzo istotne jest rozeznanie geopolityczne, które powinno być elementem sztuki operacyjnej i taktyki. Jako pointę wykładu prelegent wskazał, że często działania wojenne są siłą napędową zmian cywilizacyjnych, społecznych a przede wszystkim technologicznych i przemysłowych. Koreferat wygłosił profesor dr hab. Ryszard Szpyra z Wydziału Bezpieczeństwa Narodowego AON. Podjął kwestię analizy zagrożeń militarnych i paramilitarnych przez pryzmat skutków jakie będą one niosły dla przyszłości cywilizacji. W toku wypowiedzi prelegent nawiązywał do publikacji Fritza Ehrlicha⁹ wskazując na imperializm państw jako zjawisko powszechne. Natomiast wskazał jako istotny element zapewnienia bezpieczeństwa narodowego – system ciągłego zbierania informacji. Po zakończonym wystąpieniu drugiego prelegenta, nastąpiła dyskusja, która po zakończonym panelu przeniosła się poza salę konferencyjną i towarzyszyła wszystkim gościom w drodze na obiad, który miał miejsce

8 Gen. bryg. dr Włodzimierz Michalski – w latach 1967–1971 był podchorążym Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Zmechanizowanych im. Tadeusza Kościuszki we Wrocławiu. W latach 1977–1980 był słuchaczem Akademii Sztabu Generalnego w Rembertowie. Po ukończeniu akademii uzyskaniu tytułu oficera dyplomowanego. W 1984 powierzono mu obowiązki szefa Wydziału Operacyjnego Sztabu 16 Dywizji Pancernej w Elblągu. W 1985 został wyznaczony na stanowisko dowódcy 49 Pułku Zmechanizowanego w Wałczu. W latach 1987–1991 był zastępcą dowódcy 8 Dywizji Zmechanizowanej do spraw liniowych w Koszalinie. Od 1991 dowodził 6 Brygadą Desantowo-Szturmową w Krakowie. W 1994 został dowódcą Grupy Organizacyjno-Przygotowawczej 25 Dywizji Kawalerii Powietrznej w Łodzi, a następnie jej dowódcą. W 1995 uzyskał w AON tytuł doktora nauk wojskowych. Po utworzeniu Dowództwa Wojsk Lądowych w 1997 powierzono mu funkcję szefa Wojsk Aeromobilnych. W październiku 2003 został zastępcą szefa sztabu Wojsk Lądowych. Odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (2000). *Włodzimierz Michalski*, https://pl.wikipedia.org/wiki/W%C5%82odzimierz_Michalski [dostęp: 30.06.2015].

9 Fritz Ehrlich, *Why Russia needs war (and sanctions are so important)*, <http://euro-aidanpress.com/2015/03/03/why-russia-needs-war-and-sanctions-are-so-important/> [dostęp: 14.05.2015].

w kasynie Akademii Obrony Narodowej. Po posiłku, goście pełni sił udali się na dalsze obrady.

Trzecia sesja pierwszego dnia Konferencji odbywająca się pod przewodnictwem dr hab. Agnieszki Leguckiej dotyczyła zagadnienia: „Fundamentalizm i ekstremizm – konfliktogenny charakter systemów cywilizacyjno-kulturowych”. Sesję rozpoczęło wystąpienie duchownego – księdza dr hab. Cezarego Smuniewskiego¹⁰ z Wydziału Bezpieczeństwa Narodowego AON, który zaprezentował referat o tym samym tytule co panel. W wystąpieniu uczony podjął kwestię fundamentalizmu religijnego, gdzie religia nie pozostawia miejsca na elementy profanum – istnieje tylko sacrum. W wystąpieniu wskazał, iż konflikty narodowościowe, etniczne oraz religijne docelową grożą destabilizacją państwa, układów regionalnych czy całej społeczności światowej. Uczony również poruszył ciekawy aspekt analizy działań fundamentalistycznych przez pryzmat antropologii bezpieczeństwa z wykorzystaniem antropologii człowieka z kręgu islamu. W podsumowaniu wystąpienia apelował o podjęcie tego typu badań. Koreferat pod tytułem „Fundamentalizm i ekstremizm a współczesne konflikty zbrojne” wygłosił płk dr hab. Juliusz Tym, Kierownik Katedry Historii Wojskowości Akademii Obrony Narodowej. Pułkownik w referacie zwrócił uwagę na nowe wyzwania zmieniające oblicze współczesnej wojny, do których należą „konflikty niepaństwowe” (*nonstate conflict*), które najczęściej przejawiają się fundamentalizmem czy ekstremizmem. W tego typu konfliktach można określić przyczyny czy głębokie źródła, to jednak próby analizowania tych zjawisk nie mieszczą się w normach metodologicznych poprzez swoją nieprzewidywalność. Referent wskazywał również, że współcześnie to czynniki cywilizacyjne będą miały poważne znaczenie w kształtowaniu wojennej mapy świata, jednak, jego zdaniem, mimo wszystko o wybuchu wojen będą decydowały nie względy kulturowe a polityczne.

Przedmiotowy panel zakończył się ożywioną dyskusją. Ciekawy komentarz do przedstawionych referatów wygłosił jeden z profesorów Polskiej

¹⁰ Dr hab. Cezary Smuniewski – ukończył Wyższe Metropolitalne Seminarium Duchowne Archidiecezji Warszawskiej. Studiował na Papieskim Wydziale Teologicznym w Warszawie i Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Doktorat z teologii dogmatycznej uzyskał w roku 2007. W latach 2008–2010 kontynuował pracę naukową na Uniwersytecie Świętego Krzyża w Rzymie. Od sierpnia 2010 roku jest asystentem Akcji Katolickiej w Archidiecezji Warszawskiej. *Ks. dr Cezary Smuniewski*, <http://www.kmt.uksw.edu.pl/cezary-smuniewski-autor> [dostęp: 30.06.2015].

Akademii Nauk, który wskazał, że ekstremizmy narodowościowe czy religijne, z reguły, są tylko parasolem dla szachrajstw polityczno-gospodarczych. Natomiast prof. Jerzy Kleer, wiceprzewodniczący Komitetu Prognoz PAN, w swej wypowiedzi, będącej nawiązaniem do toczącej się dyskusji, poruszył kwestię wpływu systemów kulturowych na rozwój gospodarczy konkretnych rejonów. Bardzo ciekawa dyskusja po ponad godzinnej debacie na sali konferencyjnej przeniosła się w kuluary i trwała także podczas przedłużonej przerwy kawowej.

Czwarta sesja „Zagrożenia związane z naruszeniem obowiązującego ładu, mafie międzynarodowe” kończyła pierwszy dzień obrad. Moderatorem panelu był płk dr hab. Ryszard Niedźwiecki. W tym panelu występowało trzech prelegentów. Pierwszym był były Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji dr Krzysztof Janik¹¹, reprezentujący Wydział Bezpieczeństwa narodowego AON, który wygłosił referat „Współczesne zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego państwa w kontekście relacji zewnętrznych.” W prezentacji autor podjął problematykę konsekwencji jakie dla bezpieczeństwa wewnętrznego Polski przynoszą procesy przemian we współczesnym świecie, w aspekcie społecznym, politycznym a także gospodarczym. Referent poruszył również kwestię nowych czynów bezprawnych jakie niesie ze sobą integracja europejska, oraz ich rodzaje, szczególnie w kontekście wydarzeń w najbliższym sąsiedztwie Polski. Drugi referat w tym panelu wygłosiła reprezentantka Ministerstwa Finansów Elżbieta Franków – Jaśkiewicz, który nosił tytuł „Wpływ nowoczesnych standardów międzynarodowych w obszarze przeciwdziałania praniu pieniędzy, finansowaniu terroryzmu i proliferacji na bezpieczeństwo finansowe państwa”. Prelegentka przybliżyła rolę i zadania Grupy Zadaniowej do Walki z Praniem Pieniądzy (Financial Action Task Force – FATF), której celem jest przeciwdziałanie praniu pieniędzy,

11 Dr Krzysztof Janik – polityk, politolog, przewodniczący partii SLD w 2004, były minister spraw wewnętrznych i administracji, w latach 1993–2005 poseł na Sejm II, III i IV kadencji. W 1971 ukończył studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, w 1974 studia podyplomowe na Akademii Ekonomicznej w Krakowie, a w 1976 doktoryzował się na Wydziale Nauk Politycznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Od 1986 był etatowym kierownikiem zespołu inteligencji KC PZPR. W 1993, 1997 i 2001 uzyskiwał mandat poselski z ramienia SLD. 19 października 2001 został ministrem spraw wewnętrznych i administracji w rządzie Leszka Millera. *Krzysztof Janik*, https://pl.wikipedia.org/wiki/Krzysztof_Janik [dostęp: 30.06.2015].

finansowaniu terroryzmu i proliferacji¹². Wskazała, iż tego typu przestępstwa już obecnie stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa i integralności systemu finansowego nawet w wymiarze globalnym. Do FATF należy około 180 krajów, które zgodnie z wydawanymi przez organizację rekomendacjami, będą restrukturyzowały własne instytucje by ich działanie było zgodne z międzynarodowymi standardami. Referentka podjęła również kwestię Polski. Wskazała, że Polska należy do jednej z organizacji regionalnych będących odpowiednikiem FATF – Komitetu MONEYVAL, który działa w ramach Rady Europy. W budowaniu zabezpieczeń przed działaniami przestępczymi wskazanymi w referacie, bardzo istotne jest identyfikowanie ryzyk w określonych obszarach oraz opracowanie odpowiednich regulacji prawnych, a także koordynowanie instytucji krajowych aby ich działania szły w tym kierunku, np. poprzez wyznaczenie organu bądź wdrożenie mechanizmu, właściwego dla koordynacji określonych zadań poprzez rozwiązania ustawodawcze, alokację środków czy zasobów kadrowych. Prelegentka podkreśliła, iż przedmiotowe zadania powinny być wdrażane nie tylko przez organy państwowe, lecz również przez tzw. instytucje obowiązane, czyli instytucje finansowe i zawody świadczące usługi niefinansowe. Dodatkowo, obok działań prewencyjnych, należy rozbudować system uniemożliwiający sprawcom przestępstw dysponowanie dochodami uzyskanymi z nielegalnego źródła. Zatem istotne jest wprowadzenie narzędzi pozwalających na zamrożenie, zabezpieczenie bądź konfiskatę mienia pochodzącego z przestępstw. Polska jest obecnie na etapie uszczelniania systemu i wdrażania odpowiednich procedur, które mają zaowocować uznaniem naszego kraju, przez gremia międzynarodowe, jako bezpiecznego w obszarze finansowym, z utrudnionym procederem legalizacji wpływów pochodzących z przestępstw. Trzecim prelegentem w tym segmencie wykładów był dr Lech Nikolski¹³, który reprezentował Wydział Bezpieczeństwa Narodowego

12 Proliferacja – zjawisko przemytu, transferu, rozprzestrzeniania broni masowego rażenia. *Proliferacja (politologia)*, https://pl.wikipedia.org/wiki/Proliferacja_%28politologia%29 [dostęp: 30.06.2015].

13 Dr Lech Nikolski – polityk, poseł. W 1978 ukończył studia na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, W 2010 uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych. Od 1990 należał do Socjaldemokracji Rzeczypospolitej Polskiej. W 1999 przystąpił do Sojuszu Lewicy Demokratycznej. Od 7 stycznia do 30 kwietnia 2003 zajmował stanowisko ministra. Od 2003 do 2005 kierował Rządowym Centrum Studiów Strategicznych w randze ministra.

Akademii Obrony Narodowej. Wygłosił referat p.t.: „Wewnętrzne zagrożenia zewnętrznych aspektów systemu bezpieczeństwa RP”, w którym poruszył kwestie zbyt bezrefleksyjnego pokładania nadziei w europejski system bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego. Prelegent w swoim wystąpieniu próbował również opowiedzieć na następujące pytania: Na ile Sejm Rzeczypospolitej Polskiej jest płaszczyzną rozwiązywania konfliktów politycznych? Jaka jest szansa na efektywną zmianę regulacji związanych z dialogiem społecznym? Dlaczego praktyka wyborcza – praktyka podstawowego narzędzia demokracji, wzbudza tyle społecznych i politycznych kontrowersji? Panel IV zakończył się blokiem dyskusyjnym, w którym zabrali głos zaproszeni na konferencję goście. Jednocześnie panel IV zakończył pierwszy dzień obrad. W godzinach wieczornych zaproszono wszystkich gości Konferencji na uroczystą kolację, gdzie przy wykwintnym posiłku, a następnie przy kawie kontynuowano dyskusje rozpoczęte w czasie dnia obrad.

Drugi dzień Konferencji rozpoczął się po godzinie 10.00, wraz z zainicjowaniem sesji V pod tytułem „Paramilitarne zagrożenia XXI wieku”. Pierwszym prelegentem panelu był reprezentant Departamentu Prawa i Bezpieczeństwa Pozamilitarnego Biura Bezpieczeństwa Narodowego dr Krzysztof Liedel¹⁴, który otworzył obrady wystąpieniem pod takim

Z ramienia Sojuszu Lewicy Demokratycznej 1997 do 2005 pełnił funkcję posła na Sejm III i IV kadencji. Pracuje w Instytucie Bezpieczeństwa Państwa na Wydziale Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Obrony Narodowej oraz w Wyższej Szkole Zarządzania Personalem w Warszawie, gdzie pełnił funkcję prorektora. *Lech Nikolski*, https://pl.wikipedia.org/wiki/Lech_Nikolski [dostęp: 30.06.2015].

- ¹⁴ Dr Krzysztof Liedel – absolwent Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie oraz Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie na kierunku prawo i administracja, gdzie uzyskał tytuł magistra, w 2009 – obrona rozprawy doktorskiej na Wydziale Bezpieczeństwa Narodowego AON. Obecnie pełni funkcję zastępcy Dyrektora Departamentu Bezpieczeństwa Pozamilitarnego Biura Bezpieczeństwa Narodowego, Kierownika Instytutu Analizy Informacji Collegium Civitas, Dyrektora Centrum Badań nad Terroryzmem Collegium Civitas, Redaktora Naczelnego kwartalnika „Terroryzm: zagrożenia – prewencja – przeciwdziałanie”, wykładowcy Uniwersytetu Warszawskiego (Instytutu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji), wykłada także na Akademii Obrony Narodowej (bezpieczeństwo informacyjne i elementy bezpieczeństwa narodowego). Jest również członkiem International Association of Crime Analysts, International Association for Counterterrorism & Security Professionals. Dodatkowo jest niezależnym ekspertem Sekcji ds. Zapobiegania Terroryzmowi Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych; *Krzysztof Liedel – Informacje o mnie*, http://www.liedel.pl/?page_id=2 [dostęp: 30.06.2015].

samym tytułem. W referacie wskazał, iż koniecznym jest zaprojektowanie a następnie wdrożenie systemu, który pozwalałby na szybkie wykrywanie zagrożeń, a przede wszystkim, celem tego systemu byłoby wyprzedzenie wystąpienia potencjalnych zagrożeń oraz ich zapobieżenie bądź zwalczenie. Podjął również kwestie zagrożeń terrorystycznych. Wskazał, iż należy postrzegać terroryzm jako ekstremalny sposób i element walki politycznej. Bezsprzecznie podkreślił, iż terroryzm ma poważny wymiar polityczny, gdyż najistotniejszą cechą zamachów terrorystycznych jest efekt propagandowy, a zatem spektakularność takiego postępowania musi być imponująca, gdyż celem jest oddziaływanie psychologiczne poprzez pokazanie potęgi, nieustraszenia oraz nieprzewidywalności zagrożenia. Ekspert wskazał że w kontekście wyżej wymienionych asymetrycznych zagrożeń, niezbędne jest również przygotowanie odpowiedniej strategii odpowiedzi na zamachy terrorystyczne.

Drugim prelegentem w Panelu był dr hab. Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach – Mirosław Minkina¹⁵. Ekspert w swoim wystąpieniu poruszył kwestię działań wywiadowczych prowadzonych na terenie krajów byłego Związku Radzieckiego oraz w Polsce. Wskazał, że tego typu działania, w przypadku gdyby okazały się skuteczne, mogłyby zdyskredytować Polskę jako poważnego członka międzynarodowych organizacji, takich jak NATO czy Unia Europejska.

15 Prof. nadzw. dr hab. Mirosław Minkina – Dyrektor Instytutu Nauk Społecznych i Bezpieczeństwa oraz Kierownik Zakładu Bezpieczeństwa Międzynarodowego i Studiów Strategicznych na Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach. Jego zainteresowania badawcze koncentrują się wokół problematyki bezpieczeństwa międzynarodowego, w tym operacji reagowania kryzysowego NATO i Unii Europejskiej oraz służb specjalnych. Jest autorem 60 publikacji naukowych, w tym kilkudziesięciu artykułów, publikowanych między innymi w „Myśli Wojskowej”, „Kwartalniku Bellona”, „Zeszytach Naukowych AON”, „Doctrina. Studia Społeczno-Polityczne”, „Przeglądzie Historyczno-Wojskowym” oraz w monografiach poświęconych zagadnieniom bezpieczeństwa. Jest także współautorem prac analityczno-badawczych prowadzonych w MON, m.in. działalność wywiadowcza i kontrwywiadowcza oraz problematyka bezpieczeństwa według poglądów NATO oraz podręcznika normalizacji obronnej pt. „Prowadzenie analiz wywiadowczych i rozpoznawczych”. Brał także udział w projektach naukowo-badawczych realizowanych w Akademii Obrony Narodowej i Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach. W działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej wykorzystuje doświadczenia praktyczne nabyte w czasie pracy w Ministerstwie Obrony Narodowej, Ambasadzie RP w Brukseli i Przedstawicielstwie RP przy NATO i UE. *Mirosław Minkina – biogram*, <http://www.insib.uph.edu.pl/images/Bibliogramy/Minkina.pdf> [dostęp: 30.06.2015].

Trzecie wystąpienie w panelu należało do dr Piotra Milika, członka Instytutu Prawa i Administracji Wydziału Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Obrony Narodowej, który wygłosił referat pt.: „Kontrola obrotu bronią jako instrument budowania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa”. Ekspert w swoim referacie podjął kwestię międzynarodowego obrotu bronią i technologiami militarnymi. Należy zaznaczyć, iż przedmiotowe regulacje obejmują obrót bronią konwencjonalną, gdyż broń masowego rażenia z takiego obrotu jest wykluczona. Prelegent poruszył również zagadnienie dotyczące handlu bronią i technologiami militarnymi spoza legalnego obrotu, których dokonuje się wbrew prawu i regulacjom instytucji międzynarodowych. Ekspert przedstawił podstawowe zasady jakie obowiązują w obrocie bronią i technologiami militarnymi. Pierwsza zasada mówi o minimalizacji zużycia światowych zasobów ludzkich i gospodarczych na zbrojenia, druga – to zasada poszanowania w obrocie bronią celów i zasad Karty Narodów Zjednoczonych. Trzecia zasada wskazuje na transparencję transakcji, a czwarta to zasada ograniczania zbrojeń, jako czynnika destabilizującego pokój i bezpieczeństwo narodowe, regionalne i międzynarodowe. Piąta zasada obejmuje zakres regulacji obrotu bronią w prawie krajowym, natomiast zasada szósta – wskazuje na konieczność poszanowania prawa humanitarnego i praw człowieka, w zakresie oczywiście obrotu bronią. Referat kończący piąty panel Konferencji wygłosił dr hab. Tomasz Aleksandrowicz¹⁶ z Akademii Humanistycznej im. A. Gieysztora. W wystąpieniu „Służby Specjalne w zarządzaniu bezpieczeństwem strategicznym państwa” autor podjął kwestie roli pozyskiwania i walki o informacje we współczesnym działaniu służb specjalnych. Rozwinął zagadnienie wkładu sił specjalnych w formułowanie strategii bezpieczeństwa przez odpowiednie instytucje i organy państwowe, odpowiednie rozpoznanie właściwych kierunków zagrożeń, czy realizowanie przez służby specjalne zadań wynikających z przyjętych przez państwo strategii.

Sesja VI zatytułowana „Kształtowanie bezpieczeństwa Polski w kontekście zagrożeń militarnych i paramilitarnych – wnioski dla tworzenia

¹⁶ Dr hab. Tomasz Aleksandrowicz – profesor Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztora. Ekspert zarządzania informacją z Centrum Badań nad Terroryzmem. Współtworzy Instytut Analizy Informacji Collegium Civitas. *Tomasz Aleksandrowicz*, <http://wszystkoconajwazniejsze.pl/autorzy/tomasz-aleksandrowicz/> [dostęp: 30.06.2015].

i funkcjonowania SBN Polski” moderowana była przez prof. dr hab. Stanisława Kozieja¹⁷. Pierwszym referentem w panelu był gen. bryg. Sławomir Wojciechowski reprezentujący Departament Strategii i Planowania Obronnego Ministerstwa Obrony Narodowej. Prelekcja dotyczyła problemu o tematyce zawartej w tytule panelu. Generał podjął kwestię bezpieczeństwa nie tylko przez pryzmat zagrożeń bezpośrednich lecz także przez pryzmat wyzwań, pojawiającego się ryzyka, a także różnego rodzaju szans. Zatem, w jego opinii, katalog zagrożeń jest otwarty i wciąż ewoluuje. W tym kontekście ekspert wskazuje, iż warto zwrócić szczególną uwagę na działania asymetryczne, hybrydowe oraz tzw. działania podprogowe (poniżej progu wojny), które są obecnie realnym zagrożeniem dla bezpieczeństwa Polski. Referent poruszył również istotny aspekt postrzegania zagrożeń przez pryzmat wdrażania nowych rozwiązań formalno-prawnych oraz organizacyjno-funkcjonalnych, gdyż przedmiotowe działania mają bezpośredni wpływ na organizowanie procedur działania, co skutkuje określoną efektywnością w zakresie bezpieczeństwa i chronionych dóbr.

Koreferat pod tytułem „Wnioski (rekommendacje) do budowy Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej” wygłosił prof. dr hab. Jacek Pawłowski z Wydziału Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Obrony Narodowej. Ekspert w wystąpieniu przybliżył charakterystykę Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP, wskazał, iż jest to cały organizm składający się z powiązanych ze sobą elementów, których celem jest zapewnienie bezpieczeństwa w kraju. Według założeń, powstający system ochrony, docelowo powinien być zdolny do zapewnienia sprawnego funkcjonowania instytucji państwowych zarówno w czasie pokoju jak i kryzysu czy wojny. Monitorowania ewentualnych zagrożeń i wczesnego

¹⁷ Prof. dr hab. Stanisław Koziej – generał brygady w stanie spoczynku, od 13.04.2010 r. szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego. W latach 2005–2006 podsekretarz stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej, w 2007 roku – doradca Rzecznika Praw Obywatelskich, w 2008 r. – doradca Ministra Obrony Narodowej. Wieloletni nauczyciel akademicki, ostatnio profesor w Uczelni Łazarskiego oraz Akademii Obrony Narodowej w Warszawie. Specjalizuje się w polityce i strategii bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego (w tym obronności) oraz strategicznym zarządzaniu bezpieczeństwem. Prowadził także wykłady z tej tematyki na Uniwersytecie Warszawskim, Uniwersytecie Jagiellońskim, Uniwersytecie Łódzkim oraz w Szkole Głównej Handlowej i Akademii Dyplomatycznej. *Stanisław Koziej*, <http://www.koziej.pl/index.php?pid=3> [dostęp: 30.06.2015].

ostrzegania przed nimi. Możliwość szybkiego i skutecznego przeprowadzenia odpowiednich działań w obliczu zagrożenia. Jednak za najistotniejszym celem budowanego Systemu jest koordynacja sprawnej i efektywnej sieci przepływu informacji, analiz oraz ich syntezy, skutkującej rzetelną oceną stanu bezpieczeństwa kraju.

Uroczyste podziękowanie za przybycie wygłoszone przez organizatorów zakończyło dwudniową Konferencję. Akcentem podsumowującym to wyjątkowe spotkanie było przemówienie Profesora Kleera, które jednocześnie zamknęło cały cykl konferencji, spotkań i wykładów, jakie odbywały się pod tematem przewodnim „Zagrożenia globalne barierami rozwoju”.

Organizatorzy w przybliżyli również zarys planów na przyszłość, zapraszając gości do dalszej współpracy.